

GAZETA LWOWSKA

Wychodzi codziennie o godzinie 1-ej po południu z wyjątkiem niedziel i dni świątecznych.

BIURA REDAKCJI I EKSPEDYCJA ul. Chorążczyzna 31.
ADMINISTRACJA ul. Podwale 3. — Egzemplarze gazety do nabycia w Ekspedycji ul. Chorążczyzna 31, w biurze dzienników S. SOKOŁOWSKI I SKA Jagiellońska 7, w biurach dzienników i trafikach. — Listy należy frankować.

Reklamacje otwarte wolne od opłaty. — Konto P.K.O. Nr. 141.690.
Telefon Redakcji Nr. 178. — Telefon Administracji Nr. 73.

Cena egzemplarza
w miejscu
i na prowincji

40 Mk.

PRENUMERATA:

	miesięcznie
we Lwowie bez dostawy	850 — Mk.
we Lwowie z dostawą	950 — Mk.
z przesyłką pocztową w Polsce	950 — Mk.
z przesyłką pocztową w innych państwach	1600 — Mk.

Wszystkie ogłoszenia przyjmuje Administracja „Gazety Lwowskiej”, Lwów, ulica Podwale 3, w godzinach od 8—2 i 6—7 i biuro S. Sokółowski i Ska ulica Jagiellońska 7.

Na rozstajach konferencji londyńskiej.

Z uzasadnionem zajęciem oczy świata zwracają się w stronę Londynu. Nawet niedość dokładnie wtafemniczeni w sprawę, instynktownie odczuwają wielką jej wagę. Istotnie: nowe wcielenie znalazły legendy Zendawesty; istotnie: to dalszy ciąg walki odwiecznej, to znowu starcie białego, niepokojonego w swym panowaniu Aharamazdy, z czarnym, wiecznie nań dybiącym Agramanuszem.

Stoją przeciwko sobie w wojennym ordynku dwa pierwiastki: jeden, wiodący ku światłu, rozwojowi, podźwignięciu ludzkości, drugi — usiłujący obrócić w niwecz wszelkie tamtego wysiłki.

Sztandar złego i przewrotnego Arimana ujęły Niemcy. Z nim weszły na widownię dziejów, jego z rąk wypuścić dotąd nie chcą, kurczowo trzymając w garści drzewce z przyczepioną u wierzchu czarną płachtą, zwiastującą zniszczenie świata, o ile ten świat nie zechce być sługą czarnych mocy, a tem samem sługą Niemiec.

W wojnie światowej długo byli górą. Przecież runęli w końcu. I już się zdawało, że kosztem tak niezmiernego krwi przelewu ludzkość osiągnie wreszcie cel swój upragniony: trwały pokój.

Traktat wersalski obrócił te nadzieje w niwecz. Anglja nie dopuściła Francji do wyzyskania zwycięstwa. Aljanci nie wkroczyli na nietknięte przez wojnę terytorjum Niemiec. Nie wyzyskali także swej pozycji dostatecznie w rokowaniach pokojowych. Zamiast unieszkodliwić Niemcy, jeśli nie na zawsze, to przynajmniej na długi okres czasu, chwilowem zadowoleniu się ich upokorzeniem, częściowem przycięciem skrzydeł tego drapieżnego ptaka.

To Anglja była „spiritus movens” owej polityki ratowania Niemiec od zagłady. Uznała za swój interes pobitą potęgę przykuć do rydwanu swych wpływów, a równocześnie trzymać ją w odwodzie przeciwko Francji, by ta zbyt nie porosła w pierze.

Twórca tej polityki Lloyd George wiernym pozostał owej zasadzie aż po dzień dzisiejszy. Nie wahał się w jej imię krzywdzić ludów na lewo i na prawo — coś o tem powiedzieć mogłaby Polska! — nie wahał się ciskać pod nogi Francji kłód, ilekroć ona wobec Niemiec upomniała się o swe prawa.

Doprowadził do tego, że Niemcy pod jego protekcją osłoną stały się jednym wielkim arsenałem i koszarami, pełnymi żołnierza wyćwiczonego pod przejrzywą pokrywą Reichswehry itp.; że przywdziawszy maskę republikańską całą siłą pra do restauracji Hohenzollernów; że grożą odwetem, a sprzymierzywszy się z sowdepją, na wszystkich krańcach świata przy jej pomocy wywołują i podtrzymują wrzenie.

A ilekroć sytuacja ogólna zaczyna wylaniać z siebie odruchy samoobrony przeciwko nowemu zagrożeniu świata przez Niemcy, Lloyd George... zwołuje konferencje.

Solagnał dyplomację niedawno do Genii, potem do flagi, teraz do Londynu. Dwie pierwsze z tych konferencji mimo pozornego niepowodzenia przyniosły Anglii to, o co szło jej: odwołki wy-

Program polityki zagranicznej nowego gabinetu.

Warszawa. W „Journal de Pologne” ukazał się wywiad u Ministra spraw zagr. p. Narutowicza. Oświadczył on, że główne wytyczne polityki polskiej pozostają bez zmiany. Zmiana Ministrów nie wpływa na przewodnie idee naszej polityki zagranicznej. Podstawą naszej polityki zewnętrznej jest traktat wersalski, oraz przyjaźń i zbliżenie z Francją. Zawsze będę się starać — mówił Min. Narutowicz — zacieśnić z nią węzły przyjaźni.

Drugą podstawą naszego programu jest bardzo wyraźna polityka pokojowa, co uzasadnił premier w swem exposé. Następnie dużą wagę przywiązuje Polska do przyjaznych stosunków z Czechosłowacją i państwami bałtyckimi, oraz do aljansu z Rumunją.

Nasza polityka nie jest polityką hazardu. Jestem następcą Skirmunta, z którym łączą mnie węzły przyjaźni i z którym współpracowałem. Jego politykę będę kontynuował. Różnica pewna może zajść tylko w szczegółach.

Na wschodzie z Rosją mamy traktat ryski. W rozmowie, jaką miałem przed kilku dniami z Litwinowem, kładłem nacisk na to, że Polska domaga się bezwarunkowego wykonania układu ryskiego. To jest najgłówniejszy warunek dobrych sąsiedzkich stosunków ze wschodem.

Na pytanie, czy istnieje niebezpieczeństwo ze strony Rosji, Min. Narutowicz odpowiedział, że raczej bolszewicy obawiają się ataków ze strony Polski, co jest nieuzasadnione.

Powiedziałem to wyraźnie Litwinowowi, który zarzuca nam naszą przyjaźń do Francji i państw bałtyckich i upatruje w tem złą wolę Polski. Powiedziałem mu, że przyjaźń Francji stanowi oś naszej polityki, a przyjaźń z państwami bałtyckimi opiera się na wspólności interesów z krajami, które przedtem należały do Rosji.

To samo tyczy naszych stosunków z Rumunją. Trudno jest być prorokiem. Twierdzą jednak, że niebezpieczeństwo inwazji rosyjskiej w tym roku jest niemożliwe. Nasi włościanie mogą być spokojni o swe plony „nie zbierze ich czerwony żniwiarz”.

Na pytanie co do układów z Niemcami, Min. Narutowicz oświadczył: „Zacząłem rokowania, w których chodzi o wynalezienie modus vivendi z Niemcami. Oni przyrzekli przerwać bojkot handlowy Polski, my nawzajem przyznałszy im w zasadzie tranzyt do Rosji. Mam nadzieję, że i tu jest możliwe dojść do dobrych sąsiedzkich stosunków”.

Podwyższenie taryfy na drzewo i węgiel.

Warszawa. (PAT). Ministerstwo kolei żelaznych komunikuje: Nowa taryfa kolejowa, wprowadzona od 1. bm., ujawniła pewne usterki, warunkowane zmiennością naszych stosunków gospodarczych. W pierwszym rzędzie nastąpiło zmniejszenie o 25% taryfy na eksport drzewa obrobionego i podkładów. Uchwalone w końcu z. r. pod wpływem znacznej zwwyżki naszej marki taryfy straciły swą rację bytu dzisiaj, kiedy skutkiem spadku marki waluty zagraniczne, a z nią i ceny na drzewo znacznie wzrosły. Zrozumieliem jest przeto stanowisko Ministerstwa kolei, które bę-

dadę największym spożywcą podkładów kolejowych i węgla, i jako taki zmuszone do płacenia znacznie wyższych cen, uznało za słusne podnieść odpowiednie opłaty za przewóz tych towarów, a stanowisko to podzieliły i inne Ministerstwa, jak Ministerstwo skarbu, handlu i przemysłu, robót publicznych i rolnictwa. To też uchwalono znieść taryfę eksportową na drzewo, przynosząc jednocześnie podkłady z klasy IV. do III, jak również podwyższyć taryfę na węgiel z klasy VI. do V.

mierzenie sprawiedliwości Niemcom, jak tego żądała Francja.

Czy i londyńska konferencja na tem poprzestanie, iżby Niemcy pod opiekunictwem Lloyda Georgea skrzydłami nadal były źródłem zaniepokojenia w Europie? Nigdy jeszcze nie odsoniła się do tego, co tutaj, stopnia w całej swej głębokości przepaść pomiędzy Francją a W. Brytanią. Chwiała się koalicja zaraz od chwili zakończenia wojny i obecnie tak to wygląda, jakby miała runąć. Ewentualność ta zmusza obie strony do poważnego zastanowienia, co lepsze w danych warunkach: czy hazardowne bądź co bądź starganie dotychczasowych węzłów, czy ich ocalenie kosztem pewnych ofiar.

Te wszelkie ofiary, których domaga się Lloyd George od Francji, zbyt są ciężkie, nazbyt groźne ze względu na przyszłość; a te znowu kautele, jakie Poincaré stawia za warunek, uniemożliwiłyby Niemcom dalsze podkopywanie Europy.

Przeciw onemu zaś podkopywaniu Lloyd

George zbyt stanowczo występować nie pragnie, ufny, że w niewodzie Anglja łatwiej ułowić sobie potrafi rybki, niżli w spokoju niezamąconym, kiedy one tak skwapliwie na jej wędkę pójść nie będą miały interesu.

Francja trwa na razie energicznie na swem stanowisku. Pragnąc wypada, by ono zwyciężyło, to jest, by koalicja została zachowana obok spełnienia zadań Francji. Pesymistyczne wszakże przewidywania dyplomacji małą dają nadzieję takiego obrotu rzeczy.

Polska w tem starciu czynnego udziału nie bierze, jest wszakże w jego wyniku bezpośrednio zainteresowana. Wszakże sąsiadem jej od zachodu są Niemcy. Wszak ten sąsiad nie tai się nawet, iż rozbić Państwo Polskie obrał sobie za jedno z głównych swych zadań...

Zwyczajem Francji będzie i naszym zwyczajem.

W komisji rzeczoznawców

Francuzi znaleźli się w mniejszości

do wszystkich prawie swoich propozycji. Prasa angielska ocenia sytuację jako bardzo poważną, zaznacza jednak, iż istnieje silne pragnienie zapobieżenia nieporozumieniu między aliantami z powodu sprawy odszkodowań. Niektóre pisma wyrażają żal, że nieprzyjęcie propozycji Poincaré'go może być przypisywane przez niektórych publicystów francuskich

stronniczości Anglii na korzyść Niemiec.

Dalej podkreślają dzienniki, że Wielka Brytania jest solidarna ze swoimi aliantami w pragnieniu zmuszenia Niemiec do zapłacenia należnych odszkodowań. Jakkolwiek Anglia nie uzależniła swego budżetu od niemieckich wypłat, jak to uczyniła Francja, to jednak poniosła ona wojenne i wojenne straty, które mogą być przyrównane do strat francuskich i ma poważne powody do tego, by dążyć zarówno do zabezpieczenia swych wypróbowanych sprzymierzeńców, a równocześnie do zabezpieczenia ich wiarygodności. Jeżeli przed konferencją w sprawie odszkodowań istniała różnica poglądami Anglii i innych sojuszników z jednej, a poglądami Francji z drugiej strony, to było to wywołane wyłącznie tem, że zdaniem angielskich mężów stanu Francja idzie niewłaściwą drogą do uzyskania ostatecznego maximum wypłat od dłużnika chwilowo niewypłacalnego. Jak już doniesiono, dzisiaj zbierze się na nadzwyczajne posiedzenie gabinet ang. w celu zbadania sytuacji. Z powodu nieosiągnięcia jak dotąd porozumienia na konferencji, stało się koniecznym rozpatrzeniu na nowo polityki Anglii w związku z nową sytuacją, jaka się wytworzyła w chwili obecnej.

Posiedzenie nadzwyczajne gabinetu angielskiego,

jakie odbyło się dnia 10. bm. popołudniu, trwało 2 godziny. Gabinet zaaprobował politykę, uprawianą przez delegatów angielskich zarówno na konferencji szefów delegacji, jak i zebraniu rzeczoznawców. Wśród wszystkich delegatów na konferencji panuje przekonanie, że

nie uda się osiągnąć porozumienia.

W ciągu dnia 10. b. m. odbył L. George naradę z delegatami belgijskim i włoskim.

Wedle oficjalnych kół politycznych, zwłaszcza zagranicznych,

sytuacja obecna pozostawia bardzo mało nadziei.

Stanowisko Anglii zostało na konferencji bardzo jasno określone. Potem przysłało jednomyślną a-

probate angielskiej Rady ministrów. Na ogół panuje przypuszczenie, że gdyby sytuacja nie doznała radykalnej zmiany, prace konferencji w dniu dzisiejszym nie będą kontynuowane, jakkolwiek

każda ze stron dokłada starań, aby uniknąć zerwania.

Jednakowoż w chwili obecnej nie ma uprawna do nadziei o polepszeniu sytuacji.

Porównując zachowanie się Niemiec w stosunku do Francji w r. 1871, „Temps” temu stanowi rzeczy z r. 1871 przeciwstawia obecną sytuację Niemiec, które starały się uchylić od obowiązujących im wypłat, które pod postacią Reichswehry roją się od tajnych organizacji wojskowych, posiadają przemysł chemiczny, kryjący w sobie straszne niespodzianki i wyrabiają samoloty, mając być użyte tak dla celów wojskowych, jak i handlowych. „Temps” kończy, że nie można sobie wyobrazić, aby Francja zgodziła się na to, by ufnosć jej stała się przedmiotem szyderstw, oraz, aby bezpieczeństwo jej było widocznie zagrożone. — Istnieje wszak niewzruszone prawo samoobrony.

Według doniesień „Intransigent” z Londynu, konferencja Lloyd George'a z Poincaré'm wytworzyła następującą sytuację: Nie przesadza, że Niemców się rujnuje, i że z tego powodu nie wydobędzie się od nich pieniędzy. Poincaré żąda, aby Niemcy wypełniły swe z traktatu wersalskiego wypływające zobowiązania, względnie dały żądane gwarancje lub wartościowe zastawy. Belgijczyk Theunis starał się pośredniczyć, ale

obydwie strony trwały przy swoich warunkach. Położenie obecne jest bardzo napięte, oświadcza wspomniany dziennik, tak, że na razie nie widać nadziei porozumienia. Poincaré nosi się z zamiarem natychmiastowego zwołania parlamentu francuskiego.

Jak słychać, Lloyd George celem uniknięcia zerwania konferencji, które pociągnęłyby za sobą poważne skutki, zamierza podobno odnieść się

do Ligi Narodów

w sprawach, co do których nie osiągnąłoby porozumienia, a to na podstawie art. 13 i 15 traktatu wersalskiego.

Król angielski przyjął wczoraj Lloyd George'a na audjencji.

Według doniesienia „Berliner Tagblatt” prywatny sekretarz Lloyd George'a minister Grigg oświadczył dziennikarzom angielskim, że

Lloyd George jest zdecydowany odrzucić program francuski.

Miał on również oświadczyć, że trudno będzie utrzymać „entente cordiale” na wypadek, jeżeli plan francuski nie ulegnie zmianie.

Także według doniesienia specjalnego korespondenta „Petit Parisien”, miał Lloyd George podczas przyjęcia w poselstwie belgijskim oświadczyć Poincaré'emu na jego wzmiankę o „wolnej ręce” w stosunku do Niemiec, że zdaniem jego zerwanie jest niemiękkione, gdyż warunki Poincaré'go nie nadają się do dyskusji. Charakterystyczne światło na sytuację rzuca uwaga jednego z angielskich rzeczoznawców, że Francja widzi dobrze, na jaki opór natrafia ze strony Anglii. Jeżeli Poincaré'emu uda się przeforsować swoje plany, będzie to katastrofą dla całej Europy.

Stanowisko Anglii oświetla najlepiej fakt, że Lloyd George jest zdecydowany zwołać nawet parlament, aby mu wyjaśnić, w jaki sposób propozycja francuska szkodzi gospodarczym interesom Brytanii.

Pomimo wiadomości o nieustępliwym stanowisku Anglii

Francuzi nie tracą nadziei,

że konferencja nie będzie zerwana, oraz, że dojdzie do porozumienia na podstawie kompromisu. Jak „Echo de Paris” donosi, miał Poincaré prosić belg. prez. min. o pośrednictwo. W razie uwiecznienia pomyślnym skutkiem jego starania doprowadzenia do porozumienia, stanie się aktualna sprawa udzielenia Niemcom prowizorycznego moratorium.

Z dobrze poinformowanych kół donoszą, że spodziewany kompromis dojdzie do skutku na podstawie przyznania Niemcom krótko-terminowego moratorium, oraz przesunięcia konferencji na wrzesień lub październik. Wśród tego odbędzie się narady nad zmniejszeniem długów niemieckich, a w takim wypadku stałaby się aktualna sprawa międzynarodowej pożyczki dla Niemiec.

Walka z cholera.

W dniu 10. sierpnia b. r. odbyła się w Ministerstwie zdrowia w Warszawie konferencja dyrektorów wojewódzkich Urzędów zdrowia i kie-

rowników Ekspozytur, Komisariatu do walki z epidemiami przy udziale referentów Ministerstwa zdrowia, poświęcona sprawie walki z cholera.

JÓZEF BIAŁYNIA CHOŁODECKI.

Zapomniany pionier ludowej oświaty.

Znałem go...

Spotkałem za mych lat chłopięcych w domu historyka Henryka Schmitta, widywałem w późniejszych latach i podziwiałem tę wytrwałą, młówczą pracę, to idealne poświęcenie się, jakie towarzyszyło krokom jego kierowanym ku dobru społeczeństwa, w imię miłości Ojczyzny.

Urodzony 15. sierpnia r. 1806 poświęcił się był Hipolit Stupnicki pierwotnie służbie biurowej, nie jego upodobaniem, nie jego dążeniem była a toli kariera urzędowa w epoce władzy despotycznego Klemensa Metternicha, skierowanej ku gnieniu każdego swobodniejszego odruchu ludów, ku tłumieniu oświaty i tamowaniu dobrobytu. Wyrzekł się więc ochotnie spokojnego kawałka chleba, wyrzekł się awansów, aby nieść kaganiec oświaty, nieść zdrowy pokarm duchowy pomiędzy rzesze ludu. Oddał się z zapalem piśmiennictwu, a oddał w epoce, kiedy to po rewolucji r. 1848 znikło prawie zupełnie z horyzontu Galicji dziennikarstwo polskie.

Cierniową koronę nosił zaprawdę w owych czasach, na skroniach swoich ten, który nie posiadając dostatków i wpływów, brał na swoje barki pracę na niwie piśmiennictwa. Nie dziw więc, że Stupnicki do późnej starości chodził w wyszarzanej kapocie, w rogatywce z wytartym barankiem, a na posiłek przy pracy poza domem, nosił w kieszeni kawałek razowego chleba.

Świątym, zaprawdę, musiał być ogień, jaki płonął we wnętrzu jego, porywał go do czynu w imię dobra publicznego i wystarczał za liczne wymogi codziennego życia ludzkiego. Nietylko, że walczył o byt, że pokonywał rozliczne trudności i przeszkody, lecz ponadto był zmuszonym zmagać się ustawicznie z surową cenzurą austriacką, co więcej, odpowiadać niejednokrotnie przed krótkami sądowymi, pokutować utratą wolności za posiew swobodniejszej myśli i swobodniejszego słowa.

Wśród marzeń i pracy, wśród nadziei i cierpienia, wśród walki i niedostatku upływały mnogie lata życia Stupnickiego.

On to dał początek wydawnictwom „Przyjaciela domowego” — „Przeglądu powszechnego”, „Gazety narodowej”, „Opiekuna polskich dzieci”, „Gwiazdy”, „Gazety wiejskiej” i „Pamiętnika zasłużonych w Polsce ludzi”.

Obok czasopism ogłaszał drukiem inne prace jak „Opis królestwa Galicji” (dwa wydania r. 1850 i 1860), „Bibliotekę lwowską” w 10 zeszytach zawierająca: „Odsiecz Wiednia przez Jana III”, „Obłężenie Jerozolimy przez Tytusa”, „Pamiętnik Jana Chryzostoma Paska”, „Historja lez i śmiechu”, „Herbarz polski” (3 tomy), „Rzeczy polskie” (encyklopedia), „Dzieje Serbji”, „Szematyczny układ ustaw”, „Skorowidz pocztowy”, „Wieża siedmiu wódzów”, „Pamiętnik poległych i straconych r. 1863”, „Zasady Talmudu”. Wydał też cały szereg rycin na temat dziejów Polski, jak: Galerję królów, Galerję hetmanów, Galerję wódzów r. 1831, Galerję świętych i błogosławionych, Chrzest Mieczysława I., Jan Sobieski pod

Wiedniem, „Wjazd królowej Jadwigi do Lwowa”, „Unja lubelska” itd.

Przez długi szereg lat, począwszy od r. 1853, był redaktorem wydawanego przez zakład typograficzny Pillerów kalendarza „Haliczanin”. Z drukarnią tą łączyły go wogóle bliższe stosunki, to też gdy zakład Pillerów święcił w r. 1873 setną rocznicę swego istnienia, nie brakło wśród licznego grona uczestników uroczystości, toastu sędziwego już wówczas Stupnickiego.

Do zasług jego należy zaliczyć uratowanie od zagłady pomnika hetmana Stanisława Jabłonowskiego. Wydobył go jako zniszczony głaz iakiegoś maglu, zajął się zbiórką funduszy na odrestaurowanie i oddał gminie Lwowa jako cenna pamiątkę przeszłości.

Cenili bliżsi i dalsi znajomi młówczą pracę, poświęcenie i zasługi Stupnickiego, nie szczędzili szacunku i słów uznania, a w r. 1875, gdy rozpoczął 70 rok życia, urządzili mu serdeczną owację. W trzy lata później złożył „kochany tatko” jak go ogólnie zwano, głowę do smu wiecznego, a do zebranej u mogiły omentarnej rzeszy przemieśli w ciepłych słowach 20. października 1878, Tadeusz Romanowicz i ks. Stanisław Stojalowski, ruchliwy mówca i pisarz ludowy.

Stupnicki kochał „całą Polskę, jej wiarę, naród i zwyczaje, dzierżył wysoko sztandar „usque ad finem”, to też godziwą byłoby rzeczą ogłoszenie drukiem obszernego życiorysu jego, jako przykładu dla potomnych pokoleń.

Obrady zagal Minister dr. Chodźko, zaznaczył, że Państwo poczyniło poważne wysiłki i zarządzenia, aby zarazę powstrzymać u kresów wschodnich i że dotąd zdołano ten cel osiągnąć, jednak przedostają się i w głąb kraju jakby żagwie zarazy w postaci odosobnionych przypadków cholery, a takie zjawiska rozbryzgiwania zarazy zwykle są zapowiedzią większych epidemii. Z informacji, jakie posiadamy o przebiegu epidemii cholery w Rosji i w Ukrainie sowieckiej wynika, że zaraza ma w tym roku charakter złośliwy, odszczególnia się mianowicie bardzo wysoką odsetką skonów i często gwałtownym przebiegiem. Niebezpieczeństwo przedostania się cholery do Polski jest wielkie i konieczną jest jak największa czujność, aby pojawiające się pierwsze przypadki natychmiast rozpoznać, odosobnić i zarazę stłumić w zarodku. Czujność ta nie tylko w okresie jesiennym, dotąd u nas dla epidemii cholery zwykle najważniejszym, ale także i w zimie musi być przestrzegana, gdyż mamy do czynienia z cholera rosyjską, która właśnie w zimie, w styczniu i w lutym przybrała większe nasilenie.

Ruch repatriacyjny musiano ująć w karby organizacji sanitarnej zapobiegawczej, gdyż stanowi on najniebezpieczniejszą drogę przenoszenia cholery. Pamiętać należy, że cholera przenosi nie tylko repatriant, chory na cholera, ale także i repatrianci zdrowi, którzy noszą w sobie zarazki choleryczne i w dejektach pozostawiają wszędzie nowe ogniska możliwej zarazy. Ci zdrowi nosiciele zarazków są nawet niebezpieczniejszymi, niż chorzy choleryczni, gdyż chorego rozpoznaje się łatwo i przez odosobnienie czyni nieszkodliwym, a zdrowy nosiciel zarazków często uchodzi kontroli i w dalekie okolice przenieść może cholera.

Kontrola sanitarna zatem powinna uważać na podejrzaną o rozwlekanie cholery wszystkie osoby, przybywające z Rosji i Ukrainy, poddać je badaniu bakteriologicznemu i dopiero gdy trzekrotnie powtarzane badanie nie wykryje w dejektach zarazków cholerycznych, przepuszczają je w głąb kraju.

Dlatego skierowano wszystkie transporty repatriantów na Zdobunowo i Podwoleczyska, skąd w celu zbadania i 5-dniowej obserwacji odstawia się repatriantów do Równego i do Tarnopola.

Gdy jednak poza tymi szlakami repatriacji bardzo wiele osób przemyka się zieloną granicą i wszelkie jej zamknięcie okazuje się niemożliwym, należy zwrócić szczególną uwagę na tych przemyskających się repatriantów i podróżnych i zastosować do nich wydane zarządzenia.

Referent Ministerstwa p. Pawluć przedstawił stan epidemii cholery w Polsce od 9. czerwca po dzień 8. sierpnia b. r.

Stwierdzono w tym czasie razem 41 zachorowań na cholera, mianowicie 38 zachorowań w Równem, 1 przypadek w Zamościu, 1 przypadek w Dorohusku, 1 przypadek w Kowlu.

Z 38 przypadków w Równem, 30 zachorowań przypada na repatriantów, a 8 na zachorowania miejscowe, wśród ludności w Równem, z czego 6 zachorowań zaszło na przedmieściu „Cegielnia”, a 2 przypadki w mieście.

Ostatnie zachorowanie na cholera w Równem stwierdzono w dniu 20. lipca b. r. i od tej pory, to jest przez 3 tygodnie nie pojawiły się w mieście nowe przypadki, co dowodzi, że zdołano skutecznie zlokalizować i stłumić zarazę.

Zachorowania w Równem mają niewątpliwie związek przyczynowy z ruchem repatriacyjnym.

W Kowlu zachorował i po kilku godzinach zmarł w dniu 26. lipca b. r. podkomisarz policji państwowej Kozłowski, który bezpośrednio wrócił z objazdu granicy i w czasie tego objazdu musiał się zakazić.

Przypadek w Dorohusku zaszedł u repatrianta.

W Zamościu w dniu 3. sierpnia zachorował na cholera robotnik, który w próżnym wagonie repatriacyjnym nocleg sobie wyszukał i tam z pewnością się zakaził.

Referent omówił następnie wydane dotąd zarządzenia przeciw cholera i plan dalszego postępowania, poczem rozwinęła się dyskusja, w której uczestniczyli prawie wszyscy zebrani.

Dr. Mikołajski.

Ze spraw ukraińskich.

„MOSKWICZENIE UKRAINY“.

(t. z.) „Ridnyj Kraj“ zamieszcza we wczorajszym numerze artykuł wstępny pod powyższym tytułem, w którym cytuje wszystkie krzywdy, jakie Ukraina poniosła od początku dostania się pod rosyjskie panowanie. Przypomina czasy Katarzyny II., która zniósła hetmańszczyznę i rozpedziwszy kozaków zaporożskich, przystąpiła z całą konsekwencją do rusyfikowania Ukrainy. „Rusyfikacji tej — pisze „Ridnyj Kraj“ — uległa cała inteligencja. Doszło do tego, że z końcem XIX. wieku słowo „Ukraina“ wyszło z obiegu“.

Dałej pisze, iż po upadku władzy carskiej w początkach 1917 r. i po chwilowej swobodzie, gdy Ukraina już się odosobniała poczęła, opanowali ją bolszewicy, którzy stworzyli radiańską Ukrainę, dziś jednak usiłują uzależnić ją w zupełności od Moskwy. Rosyjscy bolszewicy przyjęli w zupełności system carski, usiłują w zupełności zrusyfikować nie tylko szkoły ludowe i średnie, lecz także ukr. uniwersytety w Kijowie i Kamieńcu Podolskim, oraz wszystkie urzędy, co też im w znacznej części się powiodło. Podstępna ta robota — kończy „R. K.“ — prowadzi tak dobrze czerwoni, jak i czarni Moskale. Wogóle, pod rządami bolszewików stary system carski nie uległ zmianie.

Artykuł ten zasługuje na uwagę.

RUCH POWSTAŃCZY NA UKRAINIE.

Ruch powstańczy na Ukrainie nie jest dla sówietów zbyt groźny — jak mówią rzeczy świadomi. Słabnie on, zwłaszcza w tych miejscowościach, gdzie gmina potrafi zatrudnić całą ludność danej wsi.

Natomiast w guberniach, gdzie są słabe urodzaje, a względnie obsiew zeszłoroczny był marny — pojawiły się znacznie silniejsze oddziały partyzanckie, wypłynęło również na widownię kilku dawniejszych dowódców.

Akcja polityczna powstańców ogranicza się do stosowania szalonego terroru względem władz sowieckich, przeważnie przez skryte lub otwarte mordowanie dygnitarzy bolszewickich.

Metode te zastosował ataman Orłow, który świeżo pojawił się z wcale licznym oddziałem jazdy powstańczej w gubernji ekaterynosławskiej, ostatnio donoszą ze Skaty o podobnym wypadku.

W dniu 28. lipca b. r. około 15 konnych powstańców wpadło do miasteczka Mokrzyca na Podolu i działając szybko, przy użyciu rewolwerów i granatów ręcznych, wymordowali cały personal Oddziału politycznego i miejscowego komitetu wykonawczego, poczem ludzie ci znikli tak prędko, że w całym mieście nikt nie wiedział, skąd przybyli i dokąd poszli.

SPRAWA FEDAKA.

W sprawie Fedaka w prasie ruskiej na ogół dość cicho. Pisma ukr. zamieściły jedynie wzmianki o mającym się odbyć procesie, podały również skład trybunału i listę przysięgłych. Jedynie „Hromadskij Wistnyk“ z przekazem kwestionuje kompetencję sądów polskich w tej sprawie.

Rozprawa przeciw St. Fedakowi i tow. rozpisana została na 11 dni. Potrwa ona od 6. do 17. września. Jako wolanci zasiadają radcy Socha i Niewiadomski.

Z nad Czeremoszu.

(Korespondencja „Gazety Lwowskiej“.)

Kuty w sierpniu.

Kuty — miasteczko w kącie górskim nad Czeremoszem położone — zaawansowało w tym roku na letnisko. Warunki po temu oddawna istniały, dopiero jednak inicjatywa ks. Manugiewicza, miejscowego proboszcza obrządku ormiańskiego, sprawiła, że Kuty, odwiedzone w latach ubiegłych tylko przez znajomych i krewnych tu-tejszych mieszkańców, goszczą tego roku sporą liczbę letników z różnych stron Polski. Jako jeden z ich rzędu przesyłam „Gazecie Lwowskiej“ garść spostrzeżeń różnorodnych.

Letnicy w Kutach, o ile to mogłem stwier-

dzić, czują się wcale dobrze. Dużo zawdzięczać w tem należy Zarządowi tut. „Domu Polskiego“, który w lokalu Domu zorganizował „Biuro informacyjne dla letników“ i wyłonił sekcję zabawową i turystyczną, kierowaną przez akademików lwowskich z Kut rodem. Tej organizacji zawdzięcza się, że każdy nowo przybyły letnik uzyskuje zaraz mieszkanie, odnajmowane przez tutejsze rodziny urzędnicze lub mieszczkańskie. Ponadto przybyli z różnych stron Polski letnicy — prym dzierży Warszawa — mają możliwość w lokalu Domu Polskiego wzajemnie zaznajomić się i urządzać wspólne wycieczki w prześliczną i siołnie okolice. Co prawda, to Kuty mogą służyć na letnisko tylko dla osób zdrowych, a potrzebujących jedynie spoczynku lub też żadnych wrażeń wakacyjnych. Domów bowiem leczniczych żadnego typu niema tu wcale. Kuty to na razie miejscowość wakacyjna — prowizoryczne letnisko.

Jeśli miejscowi inicjatorzy z ks. Manugiewiczem na czele wytrwają w przeprowadzeniu owej pożytecznej myśli, to z czasem w Kutach powstać może wspaniałe letnisko. Wyobrażam sobie, że wiele w tej sprawie miałoby do zrobienia tutejsza gmina, względnie jej zarząd. Trzeba by mianowicie na przyszłość przypłnować, by miasteczko na zewnątrz schludnie wyglądało, by rozmaite mniej ponętne zapachy, unoszące się w niektórych uliczkach Kut, nie wystraszały i nie zmniejszały letników do ponownego przyjazdu. Można by z Kut uczynić rodzaj wypadowej stacji podgórskiej, skąd pomieszczeni tutaj letnicy, czerpiąc pokrzepienie dla zdrowia na stokach okolecznych gór, a orzeźwienie w kąpielach szumiącego Czeremoszu, mogliby urządzać bliższe lub dalsze wycieczki w głąb gór i górskich dolin rzecznych. Dzieje się to już teraz, a dalsze ulepszenia w tej dziedzinie przyniesie zapewne rok następny.

e. r.

Ze spraw kobiecych.

Klub polityczny kobiet postępowych zawiadamia, iż we środę, dnia 16. sierpnia w lokalu pl. Akademicki l. 1. o godz. 7. wieczorem odbędzie się posiedzenie klubu.

Wygłoszony zostanie referat „O ustawie wyborczej“, poczem nastąpi dyskusja na temat: „Kobieta a wybory“.

Ze względu na ważność spraw, które mają być omawiane, wszystkie członkinie proszone są o przybycie.

Opinia Amerykanki o kobietach polskich. Ostatni zeszyt amerykańskiego Przeglądu „Our World“ przynosi artykuł „O kobietach polskich“, którego autorką jest p. Kollogg, członkini misji Hoovera.

P. Kollogg zwiedziła Polskę, bywała na wsi, badała szkoły koronczarskie, kilimkarskie, zabawkarskie i przemysłu drzewnego, zachodziła do chat chłopskich, podziwiając misternie wycinanki. Nasłuchiwała się opowiadań o tajnej pracy oświatowej kobiet polskich w zaborze rosyjskim itd. Uderzyła ją wszędzie niezwykła energia, sprawność i wysokie zdolności kobiety polskiej. To też doszła do wniosku, że w Polsce kobiety stoją o wiele wyżej od mężczyzn i że „gdyby to było w jej mocy, utworzyłaby w Polsce rząd z samych kobiet złożony“.

Posłanki do parlamentu irlandzkiego. Z kobiet weszły do nowego parlamentu irlandzkiego wdowa po zamordowanym burmistrzu Limerik i panna Mac-Swincey, siostra burmistrza Corku, który zagłodził się w więzieniu w Londynie.

Ze spraw kolejowych.

W SPRAWIE KATASTROFY KOLEJOWEJ POD NOWOSIELCAMI.

Warszawa. (PAT). Krakowska dykcja P. K. P. przesyła następujący komunikat w sprawie katastrofy kolejowej, która się wydarzyła 7. b. m. na stacji Nowosielce-Gniewosz, prostując zarazem mylne doniesienia niektórych pism: Pociąg nr. 1396 z obciążeniem 796 tonm, wyjechał ze stacji Nowosielce-Gniewosz popychaczem. Przed zwrotnicą wyjazdową, wskutek działania popy-

